

ION BOGDAN MARTIN

SUB SEMNUL
LUI 12

Povești și povestiri îmbibate de parfumul
magic al florilor de mixandre

eLiteratura

CUPRINS

7	Un alt Ion Bogdan Martin, o altfel de prefață (de Eugen Matzota)
11	1. La pas, prin București
21	2. Whisky, șampanie, atmosferă
51	3. Maria iubea florile
60	4. De ziua mea
73	5. De ce vine toamna
108	6. Noapte de vară
126	7. Amala
133	8. Câinele florarului
165	9. La Hanul lui Șchiopu (Crochiu vetust)
170	10. Maribella
184	11. Balerina
203	12. Școala flamandă

Un alt Ion Bogdan Martin, o altfel de prefață

– Ce mai scrii? mă întreba cineva de curând, și eu, scurt:

– Nimic, mă gândesc doar.

– Aaaa, e un roman mai mare, probabil, se insistă; și eu, incitant:

– Nu, ceva mai greu, o prefață...

Ciudat de felul meu, aș fi scăpat ușor, dacă n-ar fi fost curiozitatea, care imediat sare și zice: ce carte, a cui? Un vechi prieten, Ion Bogdan Martin, scurtez eu discuția. Aaaa, asta trebuie să fie tare, vai ce-am mai răs la „Undeva, între Gara de Est și Piața Obor”! Dau din cap că nu.

– Cum, ce spui acolo, am răs cu lacrimi, Doamne ce-am mai răs!

– E tot cu lacrimi, dar lacrimi de plâns, așa cum faci când citești povestiri sfâșietor de triste.

Și-am plecat, că-mi venise o idee. Aceea de a începe prefața unei altfel de cărți exact așa cum se cuvine, ALTFEL.

Sunt convins că toți cititorii lui Ion Bogdan Martin îl știu de om serios, adică de om care se ține cu cea mai mare seriozitate de răs, care scrie lucruri ce ne fac în cel mai rău caz să zâmbim, dacă nu să râdem cu lacrimi.

Ion Bogdan Martin trece prin situații care depășesc cadrul cotidian, al deciziilor deja luate, al lucrurilor făcute mașinal, și, totuși, nu este decât cel mult mirat și merge mai departe, povestindu-ne și nouă prin ce a trecut.

Nu trage concluzii, pentru că nu este chemat să judece, nefiind el Creatorul, și nici nu dă o anumită tentă celor povestite.

Cititorul, mirat și el, desigur, trăiește propria poveste, ca și cum ar fi acolo, pe scena desenată de autor. Firește că își are și el mentalul său, care poate să imagineze, să creeze, așa cum cel divin a creat lumea.

Și cititorul își poate crea astfel propria poveste, pornind de la ceea ce Ion Bogdan Martin doar propune. E ca și cum ar vrea să clădească acele castele în Spania și, într-un fel, să le și materializeze.

Aici, cred eu, că este marele merit al autorului, cel care ne permite nouă, cititorilor, să ne facem propriile castele.

Jakob Böhme (1575–1624), filosof german, socotit, alături de Meister Eckhart, drept cel mai profund mistic, susține că totul purcede de la Creator. Unitatea lumii necesită coexistența binelui și a răului.

Aici, Creatorul este chiar Ion Bogdan Martin, care ne pune în față și binele, dar și răul. Iar noi putem să alegem între aceste Căi, putem să le trăim, așa cum ne este dat să fim.

Trecând prin aceste probe, autorul ne face mai buni și mai înțelepți, căci nu putem alege o cale nepotrivită nouă, odată ce ne este dat să fim mai buni după urcarea pe scena lui Ion Bogdan Martin.

Și pentru asta, se cuvine să-i mulțumim...

Eugen Matzota

1. La pas, prin București

2015... Ultima pâlpâire a lui aprilie, zi de joi, se prezentase frumos la apel... Călduroasă, cu miasme de liliac și cu flori de castan sălbatic cocoțate semeț, cu alură de lumânărar de fast, pe coronamentul verzui-lăptos al arborilor înșirați simetric pe bulevardul Pache Protopopescu.

Voiam să pierd timpul și să mă pierd, să nu mă mai gândesc că îmbătrânesc, așa că am luat-o pe jos, cu chef mare de plimbare... Era trecut de 12... De la Piața Rosetti, am trecut prin fața Teatrului Național, l-am salutat, cu o reverență adâncă, pe marele maestru din „Haimanele”, am făcut dreapta la Cercul Militar și m-am lăsat dus, de voie, în sus, pe Calea Victoriei...

Mergeam fără sens și puncte cardinale... Priveam dincolo de oamenii grăbiți și adulmecam aerul plăcut de primăvară! La un moment dat, nu știu ce resort interior m-a îndemnat să mă opresc în fața Casei Vernescu, denumire sub care este cunoscut astăzi stabilimentul de pe Calea Victoriei 133!

Poate că nu era chiar o coincidență faptul că mă opriam în dreptul acelei case... Nu cu mult timp în urmă citisem,

Într-un ghid al orașului București, câte ceva despre celebrul așezământ. Un concurs de circumstanțe! Poate și pentru că sunt pasionat de istoria vechiului... București! A micului Paris... de altădată.

Așa am aflat că renumita casă Vernescu s-a numit la început Casa Lenș... Lenș, derivat de la francezul Linche, mai precis de la contele Jean-Baptiste Linche, nobil francez din Marsilia, care, la un moment dat, devine secretarul de limba franceză al domnitorului Constantin Racoviță. Contele se îndrăgostește iremediabil de o frumoasă româncă, de viță nobilă și ea, cu care se căsătorește și cu care are un fiu, Filip. Cu timpul, numele franțuzesc Linche se volatilizează luându-i locul neoașul românesc Lenș și, chiar mai mult decât atât, Filip Lenș, devine un vrednic boier valah. În această ipostază, el hotărăște în anul 1820 să construiască o casă boierească pe Podul Mogoșoaiei.

Zis și făcut.

Această nobilă clădire fusese construită în stilul eclectic pe care arhitecții francezi au reușit să-l impună într-o serie de țări europene, la acea vreme. Edificiul are doar două niveluri, iar centrul său este ocupat de un vast hol de formă eliptică, destul de rar întâlnit pentru timpurile acelea.

Potrivit mărturiilor epocii, acest imobil impunător a fost unul dintre cele mai de șic din Bucureștii primului sfert de veac XIX. Mulți se plimbau pe Podul Mogoșoaiei doar pentru a-l admira ori din curiozitate sau... pentru a crăpa de invidie.

Dar să revin pe Calea Victoriei din anul de grație 2015... În curtea imobilului, răsfirate ici-colo, se aflau câteva măsuțe albe din fier forjat, iar la una dintre ele, doi tineri, el și ea, îmbrăcați în ținută de epocă, se priveau cu nesaț. Domnișoara, distinsă și frumoasă, purta o rochie amplă, cu crinolină, de culoare roz-purpuriu și corset brodat cu dantelă ivoire, mănuși ivoire, pălărie cu dantelă și umbrelă, tot ivoirii, își făcea „corent” cu un evantai din pene de lebădă, iar domnul... Heee... Domnul, șarmant și zâmbitor, era îmbrăcat, la fel de elegant, într-un frac clasic cu revere cu bordură de satin alb, aseasonat cu mănuși albe din piele fină de căprioară, pe cap purtând o pălărie înaltă, în timp ce cu o mână sprijinea un baston cu mâner de argint, iar cu cealaltă își aranja „musteața”. Am crezut că se turnează un film sau vreo reclamă într-o atmosferă idilică! O reclamă la un parfum cu arome de trandafiri de Damasc, iasomie, iris, cedru și lemn de santal... Dar nu!? Nu se vedea niciun spot, nicio cameră, nicio clachetă, nici măcar regizorul! Am intrat cu sfială în curte și l-am auzit pe tânărul domn graseind:

– Mademoiselle Lisavette...

– Oui, monseigneur Filip, răspunse aceasta îmbujorându-se, moment în care tânărul, pentru impresie probabil, lăsă bastonul să-i cadă cu zgomot, îi luă mâna stângă în mâinile sale și prinse a o fixa cu privirea, zâmbindu-i șagalnic.

– Mademoiselle, catadixiți, prrrin vrrrrrrrea și prrronia cerrrească și prrrin consimțământu' sfânt al familiilorrr noaste, a-mi deveni pe veci „mon épouse? „Mademoiselle”, rușinată și emoționată, coborî încet privirea, aranjându-și o cută imaginară la poalele rochiei. Eram eu martorul unui

eveniment fantastic!? Oare trecusem printr-o nișă a timpului într-un univers paralel?! Sau... totul se petrecea doar în închipuirea mea!?

Și nu băusem nimic... Nu încă!

Tibetanii spun că puterea gândului este fără margini. Și, tot ei, mai cred în existența unui principiu spiritual capabil să creeze forme mentale vizibile, numite „tulpa”. Numai că oamenii de știință occidentali explică acest fenomen ca fiind, de fapt, halucinație...

– Monseigneur Filip... Monseigneur Filip, dar inima mea vi-a fost ofrandă din prima clipită. Au, nu auziți cum ea bate și numele vă chiamă?!

– Așadarr...

– Oui, monseigneur, consimț a vă fi consoartă pe veci. La auzul răspunsului, tânărul îi luă și cealaltă mână, într-ale sale, și începu a le săruta cu frenezie, acoperindu-și obrajii cu ele.

– Mademoiselle Lisavette, ca semn al prrrețuirrii și drrragostii ce vi le porrrt, voiesc a vă dărrrui „ce petit palais”, și descrise cu mâna dreaptă un arc de cerc imens care se opri cu unul dintre capete pe acoperișul casei impunătoare.

„Ce petit palais” este, de astăzi, al domniei voastrre! Aci vorrr crrește prrruncuții noștrri și va înflorri iubirrea noastă, întrrru îndelunga ferrricirre a neamului nost!

– Oh, monseigneur Filip!...

Un curent straniu, apărut de nici-unde, răsfiră cele câteva inflorescențe de castan rătăcite pe trotuar, fugărindu-le printre mesele albe din fier forjat.

M-am uitat din nou la casă, apoi către măsuța unde cei doi... Dar scaunele erau... goale!... Curtea... și ea goală!? Nimeni și nimic! Poate doar vânticelul cald...

Mă întorsesem în prezent!?

Calea Victoriei...

Mașini...

Oameni...

Zgomot asurzitor...

Secolul XXI.

Hm... Straniu și tainic, în același timp!

Am ieșit din curtea casei, mă aflu în continuare pe Calea Victoriei și priveam cu luare aminte la imobilele din vecinătatea Casei Vernescu, când un bătrân, cu pas grăbit, se apropie de mine.

– Bună ziua, locuiți în zonă? îl întreb repede pentru a-l opri în dreptul meu.

– Bună ziua! îmi răspunse cu voce stinsă, îndreptându-și spatele și punându-și mâna dreaptă streășină la ochi.

– Vă întrebam dacă locuiți în zonă...

– Ba da, domnule. Aci, aproape, colț cu strada Moxa.

– Admiram Casa Vernescu și...

– Frumoasă casă! Restaurant select...

– De cât timp locuiți în cartier?

– Ai?

– De cât timp locuiți aici? strig tare spre urechea venerabilului.

– Domnule, să mă recomand: colonel în rezervă, aviator Stamatesco, spunând acestea, luă o poziție care lăsa să se întrevadă, fără puțință de tăgadă, militarul ritos de altădată.

– Încântat! Mă recomand la rândul meu, bat din călcâie și îi strâng mâna cu efuziune.

– Am slujit regele și patria, în cel de-al doilea război mondial, rosti cu mândrie.

– Vă felicit, domnule colonel!...

– Tinere, de 92 de ani și șapte luni tot p-aci, cu mici întreruperi: războiul, închisoarea, canalul... Ce știi mata!?... O perioadă, am fost chiar coleg de închisoare, la odiosul penitenciar dă la Râmnicu Sărat, cu marele patriot, seniorul Coposu. Dumnezeu să-l ierte!

– Dumnezeu să-l ierte! De 92 de ani!?

– Și șapte luni!

– „Și șapte luni”, am înțeles. Aproape un secol! Mulți înainte, dar nu-i arătați!

– Ei, mai trag și io câte-o bere, da' pe șest, să nu afle bunicul'...

– Poftim?!

– Am glumit, bre domnule! Era un banc...

– Aha! Era cât p-aci să vă cred... Bun bancul! Deci, ca să revenim la subiectul nostru, despre Casa Vernescu...

– Mai dăm mult nu să numea așa. Pă timpul' comuniștilor a fost un fel dă Casă dă protocol... Cine știe ce parascovenii învârteau diavoliu ăia p-acolo!?... Dracu' să-i ia! Da' mai știu,

dă la bunica mea că, mult mai 'nainte, pă la omieoptsute cincizeci și ceva, acolo ființa, la un moment dat, Statul Major al Armatei Ruse...

– Deci și bunica dumneavoastră tot aici a locuit!?

– Păi, da! Bucureșteni dă viță veche, ce credeai? Regășeni adevărați.

Stai să-ți spui! Și bunica, p-atunci o domnișoară în toată firea, ieșise să să plimbe cu alte fete pă Podul Mogoșoaii, era dă bonton, deh! și, la un moment dat, să întrerupe din mers, la poarta casei acesteia, pentru a lăsa o trăsură să iasă, numa' că vizitiu' strunește bidivii să să oprească și... ce crezi?

– ?!

– Din trăsură, să dă jos un domn îmbrăcat într-o frumoasă uniformă militară cu mulți nasturi, cu epoleți mari rotunzi și cu multe fireturi, toate din aur... Da, da! Și, domnule dragă, acest tânăr, cu perciuni alungiți și mustăcioara subțire, cu ochii ca dă tăciune stins în cerneală și cu fruntea înaltă – falnic berbant –, să duce la fata care vindea flori la poarta stabilimentului, ia din coșul înșesat dă flori un buchețel de violete dă Parma, să apropie dă bunica mea, bate respectuos din călcâie, își scoate chipiul, apucă mâna bunicii i-o sărută prelung și, zâmbind gales, îi oferă buchețelu', recomandându-se: Conte Lev Nikolaevici Tolstoi... Bătrânul mă biciuia cu privirea așteptându-mi reacția.

– Fantastic! Incredibil! Bunica dumneavoastră, fac eu repede, dar și un pic cam neîncrezător.

– Domnule, dacă ia m-a mințit, ceea ce io nu cred, că iera femeie cu frică dă Dumnezeu, atunci și io vă mint.

– Iertați-mă! Nu gândeam în veci că am să întâlnesc pe cineva care... Pe cineva care să-mi ofere o mărturisire atât de... importantă și de... de inedită!

– Dovada c-a fost aci? Într-o scrisoare adresată mătușii sale, contesa Ergolaskaia pare-mi-se că să numea!, tânărul ofițer descrie astfel Bucureștiul: „Sunt năucit. Un oraș mare și frumos, obligația dă a te prezenta multora, opera italiană și teatrul francez...”. Sper să fi reprodus întocmai!

– Bucureștiul!?

– Grandoare cosmopolită! Viață culturală!... O adevărată capitală europeană, domnule... Atuncia, nu acum!

Pot să vă mai spui că în ceasu' când bunica mea a trecut în lumea celor drepți, ținea în mâini o carte...

– Da...

– Anna Karenina...

– De Lev Tolstoi.

– Păi, dă cine altu'?! Și-atuncea, io cred că bunica mea chiar s-a întâlnit cu marele scriitor.

– Fantastic! Astăzi, mi-a fost dat să am parte de una dintre cele mai plăcute întâlniri. O adevărată lecție din istoria neștiută sau mai puțin cunoscută a Bucureștiului. Mă bucur foarte mult că v-am întâlnit, domnule colonel...

– Doar în rezervă. Aviator Stamatesco. Dar să-ți spui dă ce să numește acu' Casa Vernescu... Poate nu știi!? Pă la 1886, moștenitorii lui Filip Lenș hotărâsc să o vândă lui Gheorghe sau George D. Vernescu, zis și Gună Vernescu, bucureștean get-beget, avocat și politician, fondator al Partidului Liberal...

– Domnule colonel...

– Și să-ți mai spui ceva ce nu mulți știu: în primăvara lui 1888, Mihai Eminescu, poetu' nepereche, da' și marele jurnalist, adus la București dă Veronica Micle, scrie o serie dă articole critice anonime, tari dă tot... Azi, toată lumea pă net, da' asta, ce-ți spui io dumitale, este din ființa poporului român... Asta cu o istorie chinuită... Nu e „fesbuc” d-ăla! Anșa! Deci, ultimul' text jurnalistic, datat pă la 13 ianuarie 1889, va zgudui din temelii guvernul' dă la acea vreme, determinându-l, pentru o foarte scurtă perioadă, pă dom' Vernescu să demisioneze rupând astfel o coaliție destul dă debilă a conservatorilor cu liberalii. Ă? Parcă nu-i nimic nou sub soarele dâmbovițean!?

– Asta, așa e! Domnule colonel, a fost o adevărată încântare să vă întâlnesc și să vă ascult. Vă mulțumesc din suflet pentru că v-ați oprit să stăm de vorbă. A fost o întâlnire pe care nu o voi uita niciodată...

– Niciodată!...

– Vă doresc mulți ani de aici înainte!

– Mulțumesc! Câți o da Domnu' și-o bere cu guler alb dă satin, pă terasă la Casa Vernescu! Ziua bună, tinere!

– S' trăiți, domnule colonel! Bătrânul, mi-a făcut un semn cu mâna la pălărie, s-a răsucit pe călcâie și a luat-o la pas, de parcă avea 20 de ani... Hai 65!!! Rămăsesem bulversat în mijlocul drumului. Am întors încet privirea către celebra și încărcata de istorie casă Vernescu...

Am fost surprins ca, în curtea casei, la măsuța din fier forjat din grădină, să îi revăd pe cei doi tineri... Domnișoara